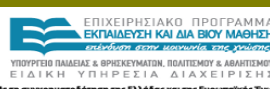

ΥΠΑΙΘΠΑ / ΙΕΠ

ΕΡΓΟ : Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου της σχολικής μονάδας: Διαδικασία Αυτοαξιολόγησης (ΑΕΕ)

Η Αυτοαξιολόγηση με μια ματιά

Δεκέμβριος 2012

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Το παρόν κείμενο αποτελεί μέρος του εκπαιδευτικού υλικού που παρήχθη στο πλαίσιο του πιλοτικού προγράμματος «Αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου-Διαδικασία Αυτοαξιολόγησης» με φορέα υλοποίησης το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής.

Ο τόμος αποτελεί μέρος του εκπαιδευτικού υλικού που θα χρησιμοποιηθεί για τη διάχυση της φιλοσοφίας και των αποτελεσμάτων του έργου της ΑΕΕ και θα αναρτηθεί στο Παρατηρητήριο της ΑΕΕ με σκοπό την ενημέρωση των εκπαιδευτικών.

Η συγγραφή του παρόντος κειμένου πραγματοποιήθηκε από τα μέλη της Επιστημονικής Επιτροπής τον Δεκέμβριο του 2012 με σκοπό την ενημέρωση των εκπαιδευτικών για τη φιλοσοφία, τους στόχους και τα αποτελέσματα του έργου της ΑΕΕ.

Επιστημονική Επιτροπή

Γεώργιος Πασιάς, επίκουρος καθηγητής ΕΚΠΑ, επιστημονικός υπεύθυνος του έργου
Κωνσταντίνος Λάμνιαν, καθηγητής Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, αναπληρωτής επιστημονικός υπεύθυνος του έργου

Δημήτριος Ματθαίου, καθηγητής ΕΚΠΑ, μέλος

Κωνσταντίνος Δημόπουλος, αναπληρωτής καθηγητής Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, μέλος

Κωνσταντίνος Παπαχρήστος, Σχολικός Σύμβουλος Π.Ε., Διευθυντής σπουδών Π.Ε. του ΥΠΔΒΜΘ, μέλος

Στυλιανός Μερκούρης, Σχολικός Σύμβουλος Δ.Ε., Διευθυντής σπουδών Δ.Ε. του ΥΠΔΒΜΘ, μέλος

Ομάδα Έργου

Γιαννικόπουλος Γεώργιος ΠΕ02, Γκυρτής Κων/νος ΠΕ19, Ζωγράφου Ελένη ΠΕ06, Ζώτος Ιωάννης ΠΕ03, Κότσιρα Αναστασία ΠΕ70, Κωστοπούλου Χαρά ΠΕ19, Μητσάκη Ευαγγελία ΠΕ09, Νίκα Μαρία ΠΕ06, Οικονόμου Ασπασία ΠΕ13, Παπαστάμου Ιωάννα ΠΕ09, Ρουσάκης Ιωάννης ΠΕ70, Σαμαρά Αντωνία ΠΕ70, Σοφού Ευστρατία ΠΕ60, Στελλάκου Βάσω ΠΕ12, Στεφάτου Ήρα ΠΕ20, Ταμπάκη Σμαρώ ΠΕ02, Τρίγκα Δήμητρα ΠΕ70, Φαντάκη Γεωργία ΠΕ04, Φέρμελη Γεωργία ΠΕ04.

Το πιλοτικό πρόγραμμα χρηματοδοτήθηκε από το ΕΠ «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» (2007-2013)

Πράξη : «Αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου-Διαδικασία Αυτοαξιολόγησης» (MIS : 295381) («Άξονες Προτεραιότητας 1,2,3 – Οριζόντια Πράξη»)

Η ΑΕΕ με μια ματιά

Εισαγωγή

Η Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου (ΑΕΕ) – Αυτοαξιολόγηση της Σχολικής Μονάδας- συνιστά ένα καινοτόμο εγχείρημα υποστήριξης της αλλαγής δομών, διαδικασιών, σχέσεων και κουλτούρας στη σχολική μονάδα που βασίζεται στην **αναγνώριση της σχετικής αυτονομίας των σχολείων** και την **ενίσχυση του βαθμού ελευθερίας των εκπαιδευτικών** στην υλοποίηση του έργου τους. Έχει συστημικό χαρακτήρα και συνδέεται με πολλούς αλληλοεξαρτώμενους παράγοντες, όπως είναι τα μέσα και οι πόροι (υποδομές, εξοπλισμός, μορφή και περιεχόμενο της σχολικής γνώσης, μέσα διδασκαλίας), οι οργανωτικές και διοικητικές δομές, οι εκπαιδευτικές διαδικασίες (μέθοδοι διδασκαλίας, παιδαγωγικές πρακτικές), οι ενισχυτικές πρωτοβουλίες (επιμορφωτικές δραστηριότητες, αντισταθμιστικές και υποστηρικτικές παρεμβάσεις) κ.ά. **Η διαδικασία και τα αποτελέσματα της ΑΕΕ επηρεάζονται από τις ουσιώδεις διαφορές, ανισότητες και ασυμμετρίες** (κοινωνικές, οικονομικές, πολιτισμικές, γεωγραφικές, υποδομών) που υφίστανται μεταξύ των σχολικών μονάδων της χώρας, με συνέπεια η διαδικασία της αυτοαξιολόγησης να αφορά και να προσαρμόζεται στις ιδιαιτερότητες κάθε σχολικής μονάδας, ενώ τα αποτελέσματα της ΑΕΕ δεν προσφέρονται για συγκριτικού χαρακτήρα κατάταξη των διαφορετικών σχολείων της χώρας. Αντίθετα, η ΑΕΕ συνδέεται σε καταλυτικό βαθμό με ουσιαστικές αλλαγές στην κουλτούρα των ενδοσχολικών σχέσεων και την αναμόρφωση των εκπαιδευτικών πρακτικών στο σχολείο.

Η Φιλοσοφία της ΑΕΕ

Η Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου (ΑΕΕ) στη σχολική μονάδα αποτελεί μια συνεχή δυναμική διαδικασία αυτοαξιολόγησης ενσωματωμένη στη λειτουργία του σχολείου. Η διαδικασία αυτή περιλαμβάνει την αποτίμηση της υπάρχουσας κατάστασης στο σχολείο, και συνδέεται με τον γενικότερο εκπαιδευτικό

σχεδιασμό και την ανάπτυξη ειδικών Σχεδίων Δράσης με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου στους τομείς που επιλέγει κάθε σχολείο ανάλογα με τις ιδιαιτερότητές του.

Κατά την εφαρμογή των διαδικασιών αποτίμησης (γενική εκτίμηση, συστηματική διερεύνηση, ιεράρχηση προτεραιοτήτων, διαμόρφωση σχεδίων δράσης) στα σχολεία :

α) πραγματοποιήθηκαν : ενημέρωση συλλόγων μαθητών και συλλόγου γονέων, συμμετοχή στην ολομέλεια εκπροσώπων των μαθητών και των γονέων, των σχολικών συμβούλων, εκπροσώπων φορέων της ευρύτερης κοινότητας του σχολείου.

β) συγκροτήθηκαν ομάδες εργασίας στις οποίες συμμετείχαν εκτός από τους εκπαιδευτικούς, μαθητές, γονείς, σχολικοί σύμβουλοι, εκπρόσωποι της ευρύτερης κοινότητας του σχολείου.

-Τα ποσοστά συμμετοχής στις διάφορες διαδικασίες ήταν : Μαθητές (44%), γονείς (47%), σχολικοί σύμβουλοι (85%), άλλοι (21%) (υπεύθυνος ΓΡΑΣΕΠ, σχολικός ψυχολόγος, εκπρόσωπος σχολικής επιτροπής, εκπρόσωπος τοπικής αυτοδιοίκησης, πρόεδρος συλλόγου γονέων και κηδεμόνων).

Με την αυτοαξιολόγηση επιδιώκεται η διαμόρφωση «**κουλτούρας αξιολόγησης**» στα σχολεία, η οποία στηρίζεται στην παραγωγή και αξιοποίηση εκπαιδευτικών τεκμηρίων από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς και συνδέεται με την εισαγωγή, την προώθηση και την εδραίωση ενός «**πολιτισμού εμπιστοσύνης**», που βασίζεται στην ανάπτυξη σχέσεων ευθύνης και συνεργασίας στο σχολείο και στην εκπαιδευτική κοινότητα. Η «κουλτούρα αξιολόγησης» στο σχολείο εισάγει, εμπειριέχει, αποτυπώνει και καθιερώνει στοιχεία:

- α) συλλογικών διαδικασιών** που αναπτύσσουν οι ομάδες εργασίας και ο Σύλλογος Διδασκόντων, καθώς τα στοιχεία της Ετήσιας Έκθεσης Αξιολόγησης του σχολείου είναι προϊόν **συνεργασίας, συνεκτίμησης και συναπόφασης** όλων των εκπαιδευτικών του σχολείου,
- β) «αξιολόγησης ομοτέχνων»** (peer evaluation) που αναπτύσσουν οι εκπαιδευτικοί για την ανατροφοδότησή τους. Η «αξιολόγηση μεταξύ των εκπαιδευτικών» συνιστά μια άτυπη μεν, αλλά βασική, ενδοσχολική υποστηρικτική δομή για την προώθηση σχέσεων αμοιβαιότητας και εμπιστοσύνης, την ανταλλαγή εμπειριών, την ανάπτυξη επιστημονικών συνεργασιών, τον εμπλουτισμό του

ατομικού φακέλου του εκπαιδευτικού, την προώθηση μορφών αυτομόρφωσης και ενδοσχολικής επιμόρφωσης.

Τα δύο στα τρία σχολεία (66%) εφάρμοσαν διαδικασίες της αυτοαξιολόγησης (γενική εκτίμηση, συστηματική διερεύνηση, διαμόρφωση των σχεδίων δράσης) και στα δύο επίπεδα (ολομέλειας και ομάδων εργασίας).

γ) «από κάτω προς τα πάνω» (bottom – up) αξιολόγησης, καθώς :

- οι εκπαιδευτικοί έχουν τη δυνατότητα να αξιολογούν το εκπαιδευτικό υλικό, τα εκπαιδευτικά μέσα και διαδικασίες, καθώς και τα στελέχη της εκπαίδευσης στο πλαίσιο της άσκησης των καθηκόντων τους

- τα αποτελέσματα των σχολείων κοινοποιούνται προς τα ανώτερα κλιμάκια της εκπαιδευτικής ιεραρχίας, όχι μόνο για λόγους ενημέρωσης, αλλά και για να προτείνουν, να προωθήσουν και να υποστηρίξουν πρωτοβουλίες και δράσεις εκπαιδευτικής πολιτικής.

δ) εφαρμογής της «έρευνας δράσης» (action research) στο πλαίσιο της παραγωγής εκπαιδευτικών τεκμηρίων και ανάπτυξης Σχεδίων Δράσης για τη βελτίωση της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου, τόσο της σχολικής μονάδας, όσο και της σχολικής τάξης.

ε) θεμελίωσης της ενδοσχολικής επιμόρφωσης ως ενεργού, αναπόσπαστης και συμπληρωματικής διαδικασίας που υποστηρίζει την επιστημονική και επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών.

Η συντριπτική πλειονότητα των σχολείων (87%) δήλωσε ότι τα αποτελέσματα των διαδικασιών αποτελούν προϊόν της σύνθεσης όλων των συμμετεχόντων.

Γιατί δίνεται έμφαση στην Αυτοαξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου της σχολικής μονάδας;

Η συλλογική εσωτερική αξιολόγηση ή αυτοαξιολόγηση:

Δεν έχει στόχο τον έλεγχο, αλλά τη βελτίωση της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου.

Κινητοποιεί όλους τους παράγοντες της εκπαιδευτικής κοινότητας, ενισχύει τις σχέσεις εμπιστοσύνης και αμοιβαιότητας μεταξύ τους, προωθεί την αλλαγή της κουλτούρας του σχολείου.

Παρέχει στους εκπαιδευτικούς τη δυνατότητα να συνειδητοποιήσουν με συγκεκριμένο τρόπο τις ιδιαίτερες συνθήκες λειτουργίας του σχολείου.

Αξιοποίηση εκπαιδευτικού υλικού και ανάπτυξη μεθόδων και εργαλείων έρευνας

Τα σχολεία οργάνωσαν ομάδες εργασίας (66%), αξιοποίησαν σχετική βιβλιογραφία (66%), συγκέντρωσαν δεδομένα από τα αρχεία του σχολείου (95%), πληροφορίες από μαθητές και γονείς (50%) και ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων (35%).

Επίσης τα σχολεία εφάρμοσαν και αξιοποίησαν ποικιλία μεθόδων και ερευνητικών εργαλείων, όπως : ερωτηματολόγια (86%), παρατήρηση (29%) και συνέντευξη (32%).

Εντοπίζει αδυναμίες, αποσαφηνίζει προβλήματα, δημιουργεί προϋποθέσεις για πρωτοβουλίες και ανάληψη καινοτόμων δράσεων, διαμορφώνει συνθήκες για βελτίωση των εκπαιδευτικών πρακτικών.

Εμπειδώνει συνεργατικές συμπεριφορές, αναδεικνύει θετικές εκπαιδευτικές δραστηριότητες, διαχέει καλές πρακτικές και υποδεικνύει πεδία για αυτομόρφωση και επιμόρφωση.

Καλλιεργεί τη συνευθύνη και την αυτοδέσμευση, καθώς εμπλέκει τους εκπαιδευτικούς σε κοινά αποφασισμένες δράσεις και τους δεσμεύει απέναντι σε δικούς τους σχεδιασμούς.

ΑΕΕ - Αυτοαξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου

Οικοδομούμε έναν πολιτισμό εμπιστοσύνης και συνεργασίας

ακούμε, αναζητάμε,
 συναντιόμαστε, επικοινωνούμε,
 ερευνούμε, συζητάμε,
 προτείνουμε, αξιολογούμε,
 διαμορφώνουμε, επιλέγουμε,
 συνεργαζόμαστε, οργανώνουμε,
 κρίνουμε, διαφωνούμε,
 συμμετέχουμε,
 σεβόμαστε, υποστηρίζουμε,
 Συναποφασίζουμε

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
ανάπτυξη των μαθησιακών φερόμενων
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Σκοπός και Στόχοι

Γενικός σκοπός:

Η βελτίωση της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου της Σχολικής Μονάδας.

Στόχοι:

- ✓ Η ανάδειξη της σχολικής μονάδας ως βασικού φορέα προγραμματισμού και αξιολόγησης του εκπαιδευτικού της έργου.
- ✓ Η δημιουργία κουλτούρας αξιολόγησης στα σχολεία.
- ✓ Η ενίσχυση της συνεργασίας και της συμμετοχής μεταξύ των μελών της σχολικής κοινότητας.
- ✓ Η ενίσχυση της αυτογνωσίας και της επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών.
- ✓ Η απόκτηση εμπειριών από στελέχη και εκπαιδευτικούς στο πεδίο της αξιολόγησης.
- ✓ Η ανάδειξη θετικών σημείων και η διάχυση των καλών πρακτικών, καθώς και η επισήμανση των αδυναμιών.
- ✓ Η ανάπτυξη δράσεων με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου στο χώρο του σχολείου.
- ✓ Η διαμόρφωση κουλτούρας ανάληψης πρωτοβουλιών για σχεδιασμό δράσεων και επίλυση προβλημάτων.
- ✓ Η συνεχής ανατροφοδότηση για το σχεδιασμό της εκπαιδευτικής πολιτικής και τον καθορισμό επιμορφωτικών και άλλων παρεμβάσεων.
- ✓ Η αρτιότερη διοίκηση και λειτουργία των σχολικών μονάδων καθώς και η αποτελεσματική αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού.
- ✓ Η αναβάθμιση των διδακτικών και παιδαγωγικών πρακτικών, η προώθηση της καινοτομίας και η ανάπτυξη υποστηρικτικών και αντισταθμιστικών πρακτικών.

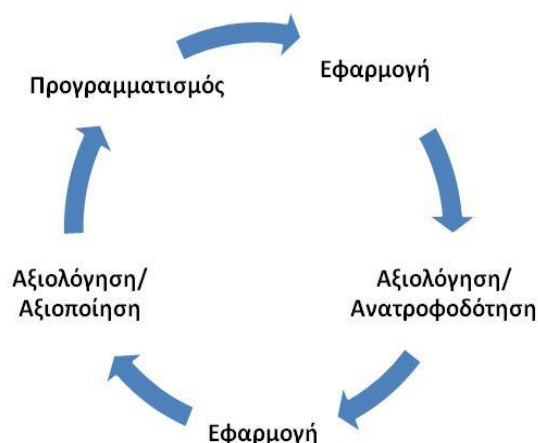
Έξι Κρίσιμα Ερωτήματα

Προκειμένου να πετύχουμε την ικανοποίηση του σκοπού και των στόχων της ΑΕΕ, καλούμαστε να απαντήσουμε στα εξής έξι κρίσιμα ερωτήματα:

- ✓ Ποια είναι η ποιότητα του εκπαιδευτικού έργου στο σχολείο μας σήμερα;
- ✓ Πού θέλουμε να φτάσουμε;
- ✓ Τι πρέπει και πώς πρέπει να το κάνουμε για να φτάσουμε εκεί που θέλουμε;
- ✓ Τι πρόοδο κάναμε;
- ✓ Πόσο και πώς ωφεληθήκαμε ως άτομα και ως σύνολο από την παραπάνω διαδικασία;
- ✓ Σε ποιους τομείς βελτιώθηκε η ποιότητα του εκπαιδευτικού έργου και η εικόνα του σχολείου μας;

Το σχήμα Π-Ε-Α-Ε-Α: Οι διαδικασίες αποτίμησης του εκπαιδευτικού έργου

Για να απαντήσει το σχολείο στα παραπάνω βασικά ερωτήματα, αναπτύσσει σταθερές διαδικασίες αυτοαξιολόγησης, οι οποίες προσδιορίζονται από το σχήμα Π-Ε-Α-Ε-Α (Προγραμματισμός, Εφαρμογή, Αξιολόγηση/ Ανατροφοδότηση, Εφαρμογή, Αξιολόγηση/ Αξιοποίηση).

Η καθιέρωση σταθερών διαδικασιών Π-Ε-Α-Ε-Α αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της λειτουργίας του σχολείου, αφορά σε κάθε επιμέρους δραστηριότητα ή σύνολο δράσεων που υλοποιείται στη σχολική μονάδα, και αναδεικνύει το συνεχές του εκπαιδευτικού έργου κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς. Κάθε σχολική

μονάδα, στην αρχή της σχολικής χρονιάς, λαμβάνοντας υπόψη τα αποτελέσματα της προηγούμενης σχολικής χρονιάς καθώς και τις νέες συνθήκες λειτουργίας ή τις ενδεχόμενες αλλαγές που έχουν επέλθει στο σχολείο, ιεραρχεί τις προτεραιότητές της, προγραμματίζει τις δραστηριότητες του σχολικού έτους, σχεδιάζει τις δράσεις που απαιτούνται για την αντιμετώπιση προβλημάτων και αδυναμιών και τη βελτίωση της ποιότητας του εκπαιδευτικού της έργου στο επίπεδο της σχολικής μονάδας όσο και στο επίπεδο τάξεων και τμημάτων και καθορίζει διαδικασίες παρακολούθησης και ανατροφοδότησης.

Δείκτες με θετική αποτίμηση (οι οποίοι αξιολογήθηκαν ως περιοχές χωρίς προβλήματα ή με θετικά στοιχεία περισσότερα από αρνητικά):

- Σχέσεις μεταξύ των εκπαιδευτικών (94%)
- Παρακολούθηση της φοίτησης και της σχολικής διαρροής (93%)
- Διαμόρφωση και εφαρμογή του σχολικού προγράμματος (93%)
- Συντονισμός σχολικής ζωής (92%)
- Σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών/μαθητών και μαθητών μεταξύ τους (92%)

Στο τέλος του σχολικού έτους, η σχολική μονάδα αξιολογεί την πρόοδο και/ ή τα αποτελέσματα των επιμέρους δράσεων/ δραστηριοτήτων και του εκπαιδευτικού έργου γενικότερα, με βάση το πλαίσιο της ΑΕΕ. Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης αξιοποιούνται για τον προγραμματισμό του επόμενου σχολικού έτους. Με τον τρόπο αυτό, διασφαλίζεται η συνοχή και η συνέχεια στη λειτουργία της σχολικής μονάδας ανεξαρτήτως των επιμέρους αλλαγών στο δυναμικό του σχολείου.

Δείκτες με αρνητική αποτίμηση (οι οποίοι αξιολογήθηκαν ως περιοχές με αρκετά σοβαρά προβλήματα ή με αρνητικά στοιχεία περισσότερα από θετικά):

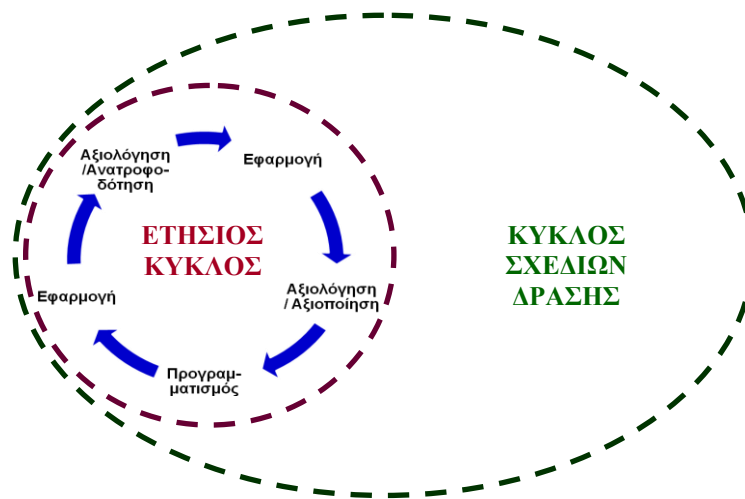
- Οικονομικοί πόροι του σχολείου (60%)
- Υποστήριξη της επιστημονικής-παιδαγωγικής κατάρτισης και εξέλιξης των εκπαιδευτικών (49%)
- Χώροι του σχολείου (45%)
- Εξοπλισμός του σχολείου (39%)

Οι δύο κύκλοι αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου

Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου της σχολικής μονάδας υλοποιείται σε δύο παράλληλους χρονικούς κύκλους:

- στον κύκλο της ετήσιας λειτουργίας της σχολικής μονάδας, και
- στον κύκλο των Σχεδίων Δράσης με σκοπό τη βελτίωση του εκπαιδευτικού έργου.

Ο κύκλος της ετήσιας λειτουργίας ξεκινά με τον Ετήσιο Προγραμματισμό στην αρχή του σχολικού έτους, συνεχίζεται με την ανάπτυξη όλων των δράσεων του σχολικού προγράμματος (εφαρμογής, παρακολούθησης, ενδιάμεσης αξιολόγησης, ανατροφοδότησης) και ολοκληρώνεται με την Ετήσια Έκθεση Αξιολόγησης της σχολικής μονάδας, τα αποτελέσματα της οποίας αξιοποιούνται στον προγραμματισμό και τον σχεδιασμό των δράσεων του επόμενου σχολικού έτους.

Οι κύκλοι των Σχεδίων Δράσης εντάσσονται στον ετήσιο κύκλο λειτουργίας του σχολείου, είναι συνεχείς και επαναλαμβανόμενοι και η διάρκειά τους μπορεί να είναι μικρότερη ή να υπερβαίνει το σχολικό έτος. Κάθε σχολείο, αξιοποιώντας τη γνώση που έχει παραχθεί από την αποτίμηση του εκπαιδευτικού έργου, επιλέγει προτεραιότητες, ιεραρχεί στόχους και σχεδιάζει δράσεις, προκειμένου η υλοποίησή τους να συμβάλει με συστηματικό τρόπο στη βελτίωση του παρεχόμενου εκπαιδευτικού έργου.

ΑΕΕ-αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου στη σχολική μονάδα

**Ερευνούμε - αξιολογούμε
από κάτω
προς τα πάνω**

**Συμμετέχουμε συνεργαζόμαστε συμφωνούμε
βελτιωνόμαστε**

Το Πλαίσιο της Αξιολόγησης του Εκπαιδευτικού Έργου

Η ΑΕΕ στηρίζεται στην παραγωγή και αξιοποίηση εκπαιδευτικών τεκμηρίων από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς. Στη διαδικασία της αυτοαξιολόγησης λαμβάνονται υπόψη τεκμήρια από τον ατομικό φάκελο (portfolio) των εκπαιδευτικών και τεκμήρια της σχολικής μονάδας (ποσοτικά και ποιοτικά στοιχεία για το παρεχόμενο εκπαιδευτικό έργο) τα οποία αντιστοιχούν στις ακόλουθες αναλυτικές/ ερμηνευτικές κατηγορίες του εκπαιδευτικού έργου: **Δεδομένα** του σχολείου, **Διαδικασίες** του σχολείου, **Αποτελέσματα** του σχολείου.

Σε καθεμία από τις παραπάνω κατηγορίες, η σχολική πραγματικότητα προσδιορίζεται μέσα από τρία επίπεδα ανάλυσης: α) Τομείς, β) Δείκτες ανά τομέα, Κριτήρια ανά δείκτη.

Κάθε επίπεδο ανάλυσης έχει τα δικά του ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και συμβάλλει με διαφορετικό τρόπο στη διαδικασία και στα αποτελέσματα της αξιολόγησης. Επίσης οι τομείς, οι δείκτες και τα κριτήρια αποκτούν διαφορετική σημασία κατά την υλοποίηση του εκπαιδευτικού έργου και η αξία τους επηρεάζεται από τις διαφορές μεταξύ των σχολικών μονάδων.

Οι περιοχές που διερευνήθηκαν συστηματικά από τα σχολεία ήσαν οι ακόλουθες:

- Σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών-μαθητών και μεταξύ μαθητών (33%).
- Σχέσεις μεταξύ σχολείου-γονέων (26%).
- Ανάπτυξη και εφαρμογή εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων και παρεμβάσεων (19%).
- Ανάπτυξη και εφαρμογή διδακτικών πρακτικών (18%).
- Ανάπτυξη και εφαρμογή παιδαγωγικών πρακτικών (17%).
- Σχέσεις μεταξύ των εκπαιδευτικών (15%).

Το Θεματικό πλαίσιο της ΑΕΕ

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ Κοινωνικά και Πολιτισμικά χαρακτηριστικά των μαθητών και του σχολείου
--

A. ΔΕΔΟΜΕΝΑ	
Τομείς	Δείκτες
1. Μέσα και Πόροι	1.1. Σχολικός χώρος, υλικοτεχνική υποδομή και οικονομικοί πόροι
	1.2. Στελέχωση του σχολείου
B. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ	
Τομείς	Δείκτες
2. Ηγεσία, Διοίκηση και Οργάνωση του Σχολείου	2.1. Οργάνωση και συντονισμός της σχολικής ζωής
	2.2. Διαχείριση και αξιοποίηση μέσων και πόρων
	2.3. Αξιοποίηση, υποστήριξη και ανάπτυξη του ανθρωπίνου δυναμικού
3. Διδασκαλία και Μάθηση	3.1. Ανάπτυξη και εφαρμογή διδακτικών πρακτικών
	3.2. Ανάπτυξη και εφαρμογή παιδαγωγικών πρακτικών και πρακτικών αξιολόγησης των μαθητών
4. Κλίμα και Σχέσεις στο Σχολείο	4.1. Σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών-μαθητών και μεταξύ των μαθητών
	4.2. Σχέσεις του σχολείου με γονείς και συνεργασίες με εκπαιδευτικούς - κοινωνικούς φορείς
5. Προγράμματα, Παρεμβάσεις και Δράσεις Βελτίωσης	5.1. Εκπαιδευτικά προγράμματα και καινοτομίες, υποστηρικτικές και αντισταθμιστικές παρεμβάσεις
	5.2. Ανάπτυξη και εφαρμογή σχεδίων δράσης για τη βελτίωση του εκπαιδευτικού έργου
Γ. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	
Τομείς	Δείκτες
6. Εκπαιδευτικά Αποτελέσματα	6.1. Φοίτηση και διαρροή των μαθητών
	6.2. Επιτεύγματα και πρόοδος των μαθητών
	6.3. Ατομική και κοινωνική ανάπτυξη των μαθητών
7. Αποτελέσματα του Σχολείου	7.1. Επίτευξη των στόχων του σχολείου

Η Ετήσια Έκθεση Αξιολόγησης

Στο τέλος κάθε σχολικού έτους, το σχολείο αποτιμά το εκπαιδευτικό έργο συνολικά καθώς και την πρόοδο ή/και τα αποτελέσματα των Σχεδίων Δράσης που υλοποιήθηκαν. Η ετήσια αξιολόγηση αποτελεί μια συλλογική διαδικασία λήψης απόφασης, η οποία πραγματοποιείται με ευθύνη του Διευθυντή της σχολικής μονάδας σε συνεργασία με το Σύλλογο Διδασκόντων. Στη διαδικασία αυτή λαμβάνονται υπόψη οι απόψεις των συλλογικών οργάνων του σχολείου, οι οποίες **βασίζονται στα τεκμήρια του σχολείου** (στοιχεία που προκύπτουν από το αρχείο του σχολείου, τους ατομικούς φακέλους/ portfolio των εκπαιδευτικών, ερευνητικά δεδομένα που παρήχθησαν κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς, κλπ.).

Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης καταγράφονται στην Ετήσια Έκθεση Αξιολόγησης του σχολείου, η οποία αναρτάται στο Δίκτυο της ΑΕΕ και στην ιστοσελίδα του σχολείου.

Οι περιοχές που συγκέντρωσαν τα υψηλότερα ποσοστά για την υλοποίηση σχεδίων δράσης είναι οι ακόλουθες:

- Ανάπτυξη και εφαρμογή εκπαιδευτικών πρακτικών (23%)
- Σχέσεις μεταξύ των μαθητών (21%)
- Σχέσεις μεταξύ σχολείου-γονέων (16%)
- Υποστήριξη της επιστημονικής κατάρτισης των εκπαιδευτικών (13%)

Ο Ρόλος του Διευθυντή του Σχολείου και του Συλλόγου Διδασκόντων

Η υλοποίηση της ΑΕΕ βασίζεται στην **ανάπτυξη ουσιαστικών σχέσεων επικοινωνίας, συνεργασίας και ανατροφοδότησης** μεταξύ όλων των παραγόντων της εκπαιδευτικής κοινότητας.

Την ευθύνη εφαρμογής της αξιολόγησης έχουν ο **Διευθυντής** και ο **Σύλλογος Διδασκόντων** του σχολείου, ενώ τη διαδικασία υλοποιούν **ομάδες εργασίας** από μέλη του Συλλόγου Διδασκόντων.

Συμμετέχοντες στα Σχέδια Δράσης			
Ομάδες	Προσχολική (%)	Πρωτο-βάθμια (%)	Δευτερο-βάθμια (%)
Μαθητές	76	79	81
Γονείς	80	71	54
Σχολικοί Σύμβουλοι	82	83	70
Φορείς	37	41	34
Άλλοι	40	30	31

Ορισμένες από τις βασικές θεματικές περιοχές οι οποίες αποτέλεσαν αντικείμενο για την ανάπτυξη σχεδίων δράσης ήσαν οι ακόλουθες:

- Αναβάθμιση των χώρων του σχολείου
- Δημιουργία τάξεων-μαθημάτων
- Ανάπτυξη σχολικής ιστοσελίδας
- Αναμόρφωση του Εσωτερικού κανονισμού του σχολείου
- Βελτίωση των σχέσεων μεταξύ σχολείου και γονέων
- Οργάνωση και λειτουργία σχολής γονέων στο σχολείο
- Βελτίωση των σχέσεων μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών
- Ενίσχυση της λειτουργίας μαθητικών κοινοτήτων και ομίλων
- Ενδοσχολική επιμόρφωση εκπαιδευτικών
- Αξιοποίηση των ΤΠΕ στη μαθησιακή διαδικασία – Γνωριμία κι αξιοποίηση λογισμικών – χρήση διαδραστικού πίνακα στην τάξη
- Οργάνωση εκπαιδευτικού και επιστημονικού υλικού
- Ανάπτυξη συνεργατικών πρακτικών διδασκαλίας

Σχέδια δράσης που περιελάμβαναν επιμόρφωση εκπαιδευτικών, μαθητών και γονέων						
Βαθμίδα 	Ποσοστό και ώρες επιμόρφωσης σχεδίων δράσης					
	με επιμόρφωση εκπαιδευτικών		με επιμόρφωση μαθητών		με επιμόρφωση γονέων	
	(%)	ώρες	(%)	ώρες	(%)	ώρες
Προσχολική	80%	879			54%	304
Πρωτοβάθμια	80%	920	43%	314	44%	433
Δευτεροβάθμια	61%	2073	35%	390	20%	261

Ορισμένες από τις δραστηριότητες που ανέπτυξαν τα σχολεία κατά την εφαρμογή των σχεδίων δράσης αφορούσαν στα ακόλουθα:

- Ομιλίες – διαλέξεις (62%)
- Διερεύνηση των απόψεων των συμμετεχόντων (84%)
- Αλληλοπαρατήρηση – υλοποίηση δειγματικών διδασκαλιών (31%)
- Ανάπτυξη Εσωτερικού Κανονισμού λειτουργίας του σχολείου (33%)
- Διαμόρφωση Ιστοσελίδας για το σχολείο (43%)
- Πολιτιστικές και αθλητικές εκδηλώσεις (52%)
- Συνεργασία φορέων (γονέων, τοπικής κοινωνίας) (66%)
- Σεμινάρια Ενδοσχολικής Επιμόρφωσης (53%)
- Διάχυση των αποτελεσμάτων της δράσης (57%)
- Άλλο: (Επισκέψεις – συνεργασίες με γειτονικά σχολεία, σχεδιασμός και πραγματοποίηση ραδιοφωνικών εκπομπών, περιβαλλοντικά προγράμματα, συμμετοχή σε Μαθητιάδα, κα.) (20%)

Συμπεράσματα από τις εκθέσεις των σχολείων σχετικά με την εφαρμογή της ΑΕΕ και την ανάπτυξη Σχεδίων δράσης

Η ΑΕΕ συνέβαλε θετικά σε ζητήματα όπως :

-Η ανάδειξη προβλημάτων και η ανάπτυξη στρατηγικών επίλυσης προβλημάτων.

-Η ευαισθητοποίηση και η συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων φορέων της σχολικής κοινότητας (εκπαιδευτικοί-μαθητές-γονείς).

- Η βελτίωση στην επικοινωνία και στις σχέσεις μεταξύ των εμπλεκόμενων.

- Η δυνατότητα ελεύθερης έκφρασης και αποτύπωσης αναγκών, ανησυχιών και προσδοκιών εκπαιδευτικών/ μαθητών.

-Η ενδυνάμωση των σχέσεων γονέων – σχολείου. Η ευαισθητοποίηση των γονέων για θέματα των παιδιών.

-Η βελτίωση του παιδαγωγικού κλίματος. Η ευαισθητοποίηση και η ενεργός συμμετοχή των μαθητών και των εκπαιδευτικών στο σχεδιασμό και υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και καινοτόμων δράσεων. Η ανάπτυξη ομαδικού πνεύματος και συνεργασίας μεταξύ των μαθητών.

-Η αναγνώριση της αναγκαιότητας υλοποίησης των αποφάσεων των παιδαγωγικών συνεδριάσεων. Η καλλιέργεια του αλληλοσεβασμού, της αίσθησης της ομαδικότητας, της συνεργασίας και υπευθυνότητας. Ο σεβασμός στους κανόνες της τάξης και στις γνώμες των υπολοίπων.

-Η ενίσχυση των διεπιστημονικών συνεργασιών μεταξύ των εκπαιδευτικών. Η συνεργασία εκπαιδευτικών διαφόρων ειδικοτήτων στο σχεδιασμό και την υλοποίηση των προγραμμάτων και της ενημέρωσης του ιστολογίου του σχολείου. Η δημιουργία τράπεζας και επιμορφωτικού υλικού.

-Η ενίσχυση της επιστημονικής ταυτότητας των εκπαιδευτικών μέσω της λήψης πρόσθετων επιστημονικών γνώσεων και εκπαιδευτικών πρακτικών. Η εφαρμογή καινούριων διδακτικών πρακτικών και ο καθορισμός κατάλληλων διδακτικών μέσων και μεθόδων.

- Η ενίσχυση της ενδοσχολικής επιμόρφωσης. Η αναγνώριση της αναγκαιότητας ανάπτυξης ενδοσχολικών πρακτικών για αυτομόρφωση σε θέματα όπως : η διαχείριση κρίσεων - προβλημάτων συμπεριφοράς- επιθετικότητας, ο σχεδιασμός και η εφαρμογή εξατομικευμένων προγραμμάτων εκπαίδευσης σε διάφορα γνωστικά αντικείμενα, η παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, η χρήση ΤΠΕ για ΑμΕΑ, κ.α.

-Η αυτοαξιολόγηση του κάθε εμπλεκόμενου εκπαιδευτικού όσον αφορά την αποτελεσματικότητά του στην εκπαιδευτική διαδικασία. Η ανατροφοδότηση σε συλλογικό και ατομικό επίπεδο και ο προσωπικός αναστοχασμός.

-Η ανάπτυξη και η ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ εκπαιδευτικών και σχολικών συμβούλων.

Αποσπάσματα από τις εκθέσεις σχολικών μονάδων που συμμετείχαν στο πρόγραμμα της ΑΕΕ

«Η διαδικασία αυτή έφερε ουσιαστικά για πρώτη φορά τους εκπαιδευτικούς του Σχολείου μας σε κοινό τραπέζι όπου μας δόθηκε η δυνατότητα να συζητήσουμε, να προβληματιστούμε, να ερευνήσουμε, να δουλέψουμε και να αναδείξουμε τη δουλειά που γίνεται ή δε γίνεται. Ήταν μια πολύ ξεχωριστή, από κάθε άποψη, διαδικασία. Η σχολική κοινότητα στο σύνολό της λειτούργησε μέσα σ' ένα νέο πλαίσιο συνεργασίας και συνδιαλλαγής, αλληλοκατανόησης και εμπιστοσύνης. Εκπαιδευτικοί, μαθητές, γονείς-κηδεμόνες ήρθαν κοντά, κάθισαν στο ίδιο τραπέζι και σε συνεργασία με το σχολικό σύμβουλο και τον εξωτερικό συνεργάτη κατάφεραν να επιτύχουν την αρμονική συνύπαρξη , που είναι προαπαιτούμενο επιτυχίας και αποτελεσματικότητας».

«Ως θετικά στοιχεία που αναδείχθηκαν κατά τη διαδικασία υλοποίησης αναφέρουμε: την αμφίδρομη και ουσιαστική συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων εκπαιδευτικών, μαθητών, γονέων, φορέων, κατοίκων της περιοχής, τη δημιουργία κλίματος αμοιβαίας εμπιστοσύνης και αλληλοσεβασμού, την υλοποίηση των σχεδίων και στόχων. Η καθολική συμμετοχή και ουσιαστική παρουσία όλων των παραγόντων της εκπαιδευτικής κοινότητας ενίσχυσε ουσιαστικά τις μεταξύ των σχέσεις. Δημιουργήθηκαν οι κατάλληλες προϋποθέσεις για πρωτοβουλίες και ανάληψη καινοτομιών. Καλλιεργήθηκε σε μεγάλο βαθμό το αίσθημα της συνευθύνης και της αυτοδέσμευσης αλλά και εντοπίστηκαν τυχόν αδυναμίες και ελλείψεις.

Γενικότερα θα μπορούσαμε να πούμε πως η όλη διεργασία συνέβαλε κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο στη βελτίωση των εκπαιδευτικών πρακτικών αλλά και στην αλλαγή κουλτούρας του σχολείου μας».

«Ήταν μια πολύ ενδιαφέρουσα εμπειρία, από την οποία αποκομίσαμε κέρδη, αφού αναπτύξαμε την αρετή της συνεργατικότητας, εκτιμήσαμε καλύτερα την υπάρχουσα κατάσταση στο εκπ/κό περιβάλλον στο οποίο υπηρετούμε, συνειδητοποιήσαμε τις δυνατότητές μας, είχαμε την ευκαιρία μιας προσωπικής αλλά και συνολικής αξιολόγησης και σχεδιάσαμε φιλόδοξα σχέδια δράσης και βελτίωσης του έργου μας».

«Η διαδικασία υπήρξε για όλους τους συμμετέχοντες μια πρωτόγνωρη διαδικασία που ενεργοποίησε τους παράγοντες της εκπαιδευτικής κοινότητας, ενίσχυσε την αμοιβαιότητα μεταξύ τους, καλλιέργησε την συνευθύνη και την αυτοδέσμευση».

«Όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς στη σχολική κοινότητα (εκπαιδευτικοί-γονείς-μαθητές φορείς) άρχισαν να συζητούν πλέον στην ολομέλεια του σχολείου για τα προβλήματα και να τοποθετούνται υπεύθυνα σε αυτά. Η συμμετοχή στις συνεδριάσεις όλων των εκπαιδευτικών, ένδειξη του ενδιαφέροντος για ακόμη βελτίωση του εκπαιδευτικού έργου. Η διάθεση όλων και η ωριμότητα στην αντιμετώπιση της Αυτοαξιολόγησης συνέβαλε θετικά για μια εμπειριστατωμένη συστηματική διερεύνηση και τη κατάστρωση του Σχεδίου δράσης καθώς επίσης και η αφύπνιση του Συλλόγου Γονέων /Κηδεμόνων για ενεργό συμμετοχή στα σχολικά δρώμενα».

«Οι εκπαιδευτικοί εντόπισαν τους τομείς στους οποίους υστερεί η σχολική μονάδα. Έτσι, το πρόγραμμα λειτούργησε ως κίνητρο για να αποφασίσουν να αναλάβουν δράση και να βελτιώσουν την υπάρχουσα κατάσταση».

«Μας δόθηκε η ευκαιρία για αυτοκριτική, για διερεύνηση επιμέρους τομέων της σχολικής ζωής και επαναπροσδιορισμό των θέσεων και των στόχων του εκπαιδευτικού μας έργου».

«Ενεργοποιήθηκαν όλοι οι παράγοντες της εκπαιδευτικής κοινότητας ενώ ενισχύθηκαν οι σχέσεις εμπιστοσύνης και συνεργασίας μεταξύ των παραγόντων. Εντοπίστηκαν αδυναμίες και δημιουργήθηκαν οι αναγκαίες συνθήκες για τη βελτίωσή τους. Με αυτό το τρόπο δημιουργήθηκαν οι πρωτοβουλίες για την ανάπτυξη καινοτόμων δράσεων».

«Διεύρυνση των δραστηριοτήτων και των ενδιαφερόντων των μαθητών πέραν του σχολικού προγράμματος...Ενίσχυση της υπευθυνότητας και της αποτελεσματικότητας των μαθητών καθώς ξεκίνησαν και ολοκλήρωσαν τη δράση με επιτυχία».

«Μέσα από τη διαδικασία υλοποίησης του σχεδίου δράσης οι μαθητές ήρθαν σε επαφή με θέματα που τους αφορούσαν, είτε σε προσωπικό επίπεδο είτε σε επίπεδο τοπικής κοινωνίας, αλλά ποτέ μέχρι τώρα δεν τους είχαν απασχολήσει σοβαρά...Όλα τα παιδιά ανέπτυξαν ξεχωριστές δεξιότητες το καθένα, εντοπίζοντας τον τομέα που τους αφορά περισσότερο...Μέσα από τη δράση και τη δημιουργία ενισχύθηκε η αυτοεκτίμηση όλων των μαθητών, ακόμη και των πιο αδύναμων και φοβισμένων...Ανέλαβαν πρωτοβουλίες δράσης πάντα με τη βοήθεια των εκπαιδευτικών που τους συντόνιζαν στο έργο τους...Μέσα από τη διαδικασία της έρευνας και της συλλογής δεδομένων απέκτησαν χρήσιμες γνώσεις τόσο για την διαμόρφωση και ολοκλήρωση της προσωπικότητάς τους όσο και για τις μελλοντικές επιλογές στη ζωή τους».

«Οι εκπαιδευτικοί συνεργάστηκαν εποικοδομητικά ανταλλάσσοντας ιδέες και απόψεις. Ταυτόχρονα αποκόμισαν ιδέες και εμπειρίες χρήσιμες για το σχεδιασμό ανάλογων δράσεων...Οι γονείς συνεργάστηκαν με τους εκπαιδευτικούς και ενεπλάκησαν ουσιαστικά στη δράση».

«Οι σχέσεις μεταξύ των συμμετεχόντων ήταν εποικοδομητικές και δημιουργήθηκε πνεύμα ομαδικότητας, συνεργασίας και αλληλεγγύης».

«Ενεργοποίηση γονέων και δραστηριοποίησή τους σε θέματα που έχουν σχέση με τις καθημερινές ανάγκες του σχολείου...Καλλιέργεια συνεργατικής διάθεσης ανάμεσα σε γονείς και εκπαιδευτικούς....Βελτίωση προβληματικών συμπεριφορών μαθητών».

«Επικράτησε πνεύμα συνεργασίας...Η συμμετοχή των μαθητών πολύ μεγάλη. Συνεχής η παρουσία και ενεργός συμμετοχή των γονέων, του σχολικού συμβούλου και όσων από την τοπική κοινωνία ζητήθηκε η συνδρομή».

«Η πραγματοποίηση της δράσης είχε θετική επίδραση στο γενικότερο κλίμα του σχολείου. Η συνεργασία με τους ειδικούς επιστήμονες επέδρασε τόσο στις συμπεριφορές των συμμετεχόντων μαθητών όσο και των καθηγητών».

«Τα θετικά στοιχεία είναι η ανάπτυξη εκπαιδευτικών προγραμμάτων και καινοτόμων δράσεων που συμπλήρωσαν το Πρόγραμμα Σπουδών, ενίσχυσαν την πρωτοβουλία των μαθητών, συνέβαλαν στη δημιουργία θετικού κλίματος και συνετέλεσαν στο άνοιγμα του σχολείου στην κοινωνία. Κινητοποιήθηκε το σύνολο των εκπαιδευτικών για συμμετοχή σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες και καινοτόμες δράσεις και η συμμετοχή των μαθητών ήταν ουσιαστική και ενθουσιώδης».

«Ενισχύθηκε η αυτογνωσία των εκπαιδευτικών ως προς τη διδακτική τους ικανότητα, την αποτελεσματικότητα και την παιδαγωγική τους κατάρτιση. Βελτιώθηκε η οργάνωση της διδασκαλίας. Οι εκπαιδευτικοί που πραγματοποίησαν τις δειγματικές διδασκαλίες εκτέθηκαν και ξεπέρασαν ανασφάλειες και φόβους».

«Το σχέδιο δράσης θα ενσωματωθεί μόνιμα στην εκπαιδευτική διαδικασία της σχολικής μονάδας και ευελπιστούμε να το αναπτύξουμε περισσότερο στο μέλλον. Τα αποτελέσματα θα παρουσιαστούν στην εκπαιδευτική κοινότητα και ελπίζουμε στην επέκτασή του και σε άλλες σχολικές μονάδες».

«Η εφαρμογή αυτού του Σχεδίου Δράσης, θα είναι χρήσιμη για όλες της σχολικές μονάδες, ιδιαίτερα όμως για σχολεία με τη δεδομένη σύνθεση του μαθητικού δυναμικού».

«...το υλικό που παράχθηκε από τους συναδέλφους...αποθηκεύτηκε στον ιστοχώρο του σχολείου ώστε να χρησιμοποιηθεί μελλοντικά από επόμενους καθηγητές του σχολείου, επιτυγχάνοντας μια συνέχεια στην εκπαιδευτική προσπάθεια».

ΑΕΕ

Αυτοαξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου

**Η πολιτεία
εμπιστεύεται
τον εκπαιδευτικό**

**Οικοδομούμε έναν πολιτισμό
εμπιστοσύνης και συνεργασίας**

**Η κοινωνία
εμπιστεύεται το σχολείο**

